

AMBACHT KUNST MATERIAAL TECHNIEK

Métier

Nō
29

Lente 2025

Manden van Joe Hogan 6

Penca de balangandă 32

Textiel uit Turijn 50

verschijnt 4x per jaar • losse verkoop € 9,95

Boris de Beijer

Artefactum 3000



museum
— JAN

30.11 24 —
11.05 2025
Amstelveen

www.museumjan.nl

Boris de Beijer, Inzicht (2014),
Fotografisch Instituut, foto: Hans van der Grinten



COVER Detail van een Penca de balangandã
[zie artikel p. 6]

inhoud



Tijdloos overzicht
in leer
[38]



Marokkaans!
[46]



Zo goed als nieuw
[72]

Joe Hogan	6
Perzisch schoeisel in Egypte	12
Wat blijft, als de wind het spoor vervaagt?	20
Uitgelicht Boezeroen	26
Penca de balangandã	28
Hoogtepunt	34
Métier Boek	36
Fred de la Bretoniere	38
Bumped Into	44
Museum Métier: MODA	46
Agenda	53
Shape	56
Dala-paarden	64
Scott Bisson	70
Een kilometer textiel	72
Christelijk amulet	78
Maryam Ashkanian	80



Laila Hida and Artsi Ifrach, Looking for me, 2014 © Laila Hida and Artsi Ifrach.



Soms kom ik een tentoonstelling tegen die me echt inspireert, en dat was beslist het geval bij de grote tentoonstelling over Marokkaanse mode in Utrecht: MODA – Moroccan Fashion Statements. Niet alleen omdat ik iets te vaak dacht: 'Dit zou ik zelf echt willen dragen', maar ook omdat deze tentoonstelling doordrenkt was van betekenis die tot uitdrukking kwam in materiaal en vorm. Een goede reden om nog een keer op de tentoonstelling terug te kijken.

Haute couture en street art

Voordat ik enkele persoonlijke hoogtepunten deel, eerst een paar algemene indrukken. Het was een enorm gevarieerde tentoonstelling, waarin je haute couture en street art trof, luxe materialen en toevallige vondsten, innovatieve maar ook vertrouwde vormen. Zoals het curatorenteam benadrukte, was deze tentoonstelling niet gebaseerd op boeken of theoretische discussies over wat mode is. De selectie was geworteld in mensen, in het dagelijks leven, in de cultuur van nu. Het doel was ook niet om een volledig overzicht te geven van alles wat Marokko te bieden heeft op het gebied van mode. Daarvoor zou je een nog veel grotere ruimte nodig hebben gehad. In plaats daarvan was het een viering van opkomende ontwerpers naast iconen in de mode. Het was een momentopname van wat Marokkaanse ontwerpers vandaag inspireert, gecombineerd met een glimp van de geschiedenis van mode.

Tinmal-moskee gehuld in kralen

Het eerste ontwerp dat ik er zag, is daar een perfect voorbeeld van: twee creaties van Maison Sara. Een brede mantel en een jurk in flapperstijl, beide afkomstig uit haar lente/zomercollectie 2024. Beide dragen een afbeelding van een uitzicht op een moskee, waarvan de bogen prachtig samenvloeien met de lijnen van het

ontwerp. Het is echter niet zomaar een moskee: het betreft de 12e-eeuwse Tinmal-moskee in het Hoge Atlasgebergte. Deze moskee raakte zwaar beschadigd tijdens de verwoestende aardbeving van 2023. In de ontwerpen zijn de bogen versierd met fonkelende gouden kralen. Het feit dat deze kralen stuk voor stuk zijn aangebracht, lijkt bijna een daad van herstel en bescherming tegelijk. Het dragen van deze kleding is daarmee een uitdrukking van trots op je wortels en een belofte voor de toekomst. De kracht, veerkracht, hoop en vreugde die deze eerste twee stukken uitstralen, maakten direct duidelijk dat dit de blikvangers van de tentoonstelling waren.

Geborduurde silham

Het ontwerp dat direct daarnaast te zien was, trok ook mijn aandacht: een mantel met capuchon, een *silham*, bedekt met geborduurde ogen, gemaakt door Maison ARTC. De mantel zelf is vintage; de borduursels zijn later toegevoegd. Het gedicht dat erbij hoort, sprak boekdelen:

*Ik zie de verandering,
De liefde,
De woede,
De cultuur,
De hoop,
Het gebrek aan rechtvaardigheid,
De kunst,
De pijn,
De mensen,
De gemeenschap,
De wereld,
Mezelf,
Vergeet niet te getuigen.*

Het gebruik van ogen in deze context is natuurlijk buitengewoon krachtig: ze staan niet alleen symbool voor zien en getuigen, maar beschermen ook de



drager. De kracht van het oog om kwaad af te weren is eeuwenoud. De sprinkelende pailletten versterken dit beschermende aspect nog eens extra. De kleur, die doet denken aan henna, voegt nog een beschermende en zegenende dimensie toe. Zien en beschermen in kledingstuk: deze gelaagde betekenis vond ik door de hele tentoonstelling terug.

Henna en haar

De tentoonstelling ademde culturele wortels en verbond deze moeiteloos met nieuwe ontwerpen en vormen. Neem bijvoorbeeld de operamantel van Diors Cruise Collection 2020. Gemaakt van wol en geverfd met henna, roept het duidelijk gedachten aan de traditionele hennastof uit het zuiden van Marokko op. Deze relatie tussen kunstenaars en ambachtslieden werd ook elders in de tentoonstelling verkend. Zo was er een verbluffende jurk van Said Mahrouf te zien waarin het weefgetouw letterlijk deel uitmaakt van het ontwerp. In dezelfde ruimte werd een video getoond van ambachtslieden aan het werk, en er was een prachtige selectie antieke

Marokkaanse sieraden te zien, in bruikleen van het museum in Rabat.

Wat me compleet verraste, was de aandacht voor kapsels. Ilham Mestour, een gevierde hairstylist, had meerdere haarontwerpen gecreëerd, gebaseerd op de traditionele kapsels van Amazigh-vrouwen. Een daarvan leek gemaakt met een geurende pasta, dus ik vroeg Zineb Seghrouchni van DAR Cultural Agency, een van de curatoren, naar dit specifieke stuk. Ze vertelde me dat dit was gemaakt met *ghasoul*, en dat het heerlijk rook toen ze het uit de container haalden om het in de tentoonstellingsruimte te plaatsen. Dat kan ik me helemaal voorstellen! Haar opnemen in een tentoonstelling over mode is volkomen logisch natuurlijk: kapsels drukken identiteit uit, maar ook hoe een vorm van persoonlijke ruimte en tijd wordt gecreëerd. Het maken van deze ingewikkelde kapsels is meer dan alleen een uiterlijke verschijning; het is het resultaat van waardevolle tijd samen, waarin verhalen worden gedeeld en kennis wordt doorgegeven.



*Yasmina is gekleed in een ontwerp van
BENCHELLAL (@benchellal).*



*Merrachi, Diary of a CEO, F/W, 2023, model: Ikram Abdi,
photo: Casper Bijmans © Merrachi.*



[boven] Amazigh Hairitage haarstijlen door
Ilham Mestour, Jolanda Bos.



[onder] Naabz Chanel djellaba & babouches najaars-/winter
collectie. Hassan Hajjaj Studio, Jolanda Bos.

Erfgoed en toekomst

Er was overigens nog veel meer in deze tentoonstelling te ontdekken: van familiefoto's tot speelse ontwerpen en van persoonlijke inspiratie tot internationale shows. En hoewel ik me impliciet of expliciet, en waarschijnlijk door de aard van mijn werk als sieradenhistoricus, richt op de meer traditionele elementen die de ontwerpen hebben geïnspireerd, is dat slechts één aspect van de creaties die werden getoond. Je kwam er ook meningen tegen over hoe we omgaan met onze planeet, over massaproductie en vervuiling, snelle consumptie en vooroordelen.

Daarnaast was er constante aandacht voor mode in de kunst, van straatfotografie tot foto's die zijn verrijkt met borduurwerk, videokunst, een contemplatieve ruimte om jezelf onder te dompelen in publicaties en andere bezoekers te ontmoeten, en een overvloed aan details die beslist meer dan één bezoek vereisten – althans, voor mij!

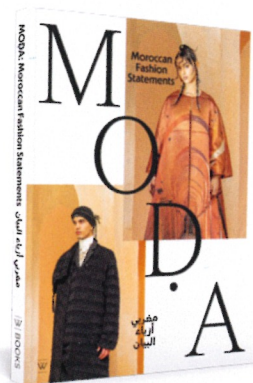
Het was de eerste keer dat er zo'n grote tentoonstelling over Marokkaanse mode in Nederland werd georganiseerd. MODA - Moroccan Fashion Statements was te zien in het Centraal Museum Utrecht van 3 oktober 2024 tot 2 maart 2025. ♦

[Dit artikel is eerder verschenen in Sigrids Jewellery Blog op haar website bedouinsilver.com]

Het boek horende bij de tentoonstelling is een aanrader en is te koop via WBooks.



Door **Sigrid** van Roode
Foto's Jolanda Bos en
Centraal Museum



agenda>

4 april 2025 t/m 17 augustus
2025

Faces of North Holland

Frans Hals Museum, Haarlem

Openingstijden website:

franshalsmuseum.nl

22 maart 2025 t/m 15 maart
2026

**Suit Yourself - 100 years of
menswear, 1750-1850**

t/m 2 juni 2025

In de prentenkabinetten

Rijksmuseum, Amsterdam

Openingstijden website: rijksmuseum.nl

t/m 13 juli 2025

Formafantasma - Oltre Terra

t/m 9 juni 2025

**Anselm Kiefer - Sag mir wo die
Blumen sind**

Stedelijk Museum Amsterdam

Openingstijden website: stedelijk.nl

t/m 2 juni 2024

**Antonio López - Meester van het
Spaans realisme**

t/m 17 augustus 2025

Gen F - 75 jaar figuratieve kunst

Drents Museum, Assen

Openingstijden website:

drentsmuseum.nl

t/m 15 juli 2025

**Magisch Schotland: Clans, Tartans
en Kilts**

Museum Bussemakerhuis, Borne

Openingstijden website:

museumbussemakerhuis.nl

t/m 9 juni 2025

Nieuw Parijs: van Monet tot Morisot

Kunstmuseum Den Haag

Openingstijden website:

kunstmuseum.nl

Tentoonstelling
Vanaf 14 maart 2025

**Pelgrimage
naar
Maastricht**

m

maastricht
museum